

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Володимир МЕЛЬНИК

«20» вересня 2023 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
предметної спеціальності 014.07 «Середня освіта. Географія»

Львів 2023

Розробники:

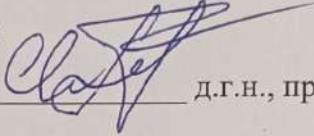
Лозинський Роман Мар'янович, док. геогр. наук, професор кафедри географії України

Лаврук Марія Миколаївна, канд. геогр. наук, доцент кафедри географії України

Схвалено на засіданні кафедри географії України

Географічного факультету

Протокол №1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри географії України д.г.н., професор Р. М. Лозинський

«УХВАЛЕНО» на засіданні науково-методичної комісії

географічного факультету

Протокол №3 від «7» вересня 2023 р.

Голова НМК Тиханович Євген

«УХВАЛЕНО»

вченою радою географічного факультету

Протокол №7 від «13» вересня 2023 р.

Голова вченої ради доц. В.І. Біланюк

© Роман Лозинський, 2023

© Марія Лаврук, 2023

© Львівський національний
університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Види практики, їх мета і завдання.....	5
3. Зміст діяльності	12
4. Бази практики.....	16
5. Організація і керівництво практикою.....	16
6. Оцінювання результатів практики	19
7. Звіт про практику.....	23
8. Матеріальне забезпечення практики.....	24
9. Рекомендована література та інформаційні джерела	24

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Педагогічна практика є нормативним освітнім компонентом освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються за предметною спеціальністю «Середня освіта. Географія» і передбачає здобуття у них досвіду викладання у своїй галузі у реальному середовищі закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти. Практика складається з двох різноступеневих частин: навчально-педагогічної і педагогічно-стажувальної, що дає можливість поступово формувати загальні, фахові і предметні компетенції магістра освіти, усвідомлювати соціальний, етичний та громадянський вимір викладацької функції в цілому та своєї дисципліни зокрема, розвивати професійну мотивацію та націлюватись на постійне підвищення кваліфікації в цих сферах. *Програма практики побудована так, щоб здобувачі спеціальності «магістр освіти» мали можливість упродовж двох практик виробити та апробувати на ефективність власну стратегію змісту і технологій викладання географії у профільній загальноосвітній школі та презентувати її як професійний продукт у рамках захисту кваліфікаційної магістерської роботи.*

Наскрізню програму практики розроблено відповідно до: Закону України «Про освіту» (2017), Закону України «Про вищу освіту» (2019), Закону України «Про загальну середню освіту» (2020), Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті імені Івана Франка від 21 червня 2018 р., Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка від 31 жовтня 2018 р. та інших нормативних документів, Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Мета практики: формувати та розвивати у майбутніх магістрів професійні уміння з управління навчально-виховним процесом з географії з використанням інноваційних технологій та власних розробок в умовах закладів загальної середньої освіти, досвід інтегрування предметних і дидактичних знань для розв'язування освітніх проблем і проведення науково-методичних досліджень, виховання соціальної, етичної та громадянської відповідальності у майбутніх вчителів географії.

Завдання практики:

- поглиблення зв'язку теоретичних знань з методики навчання географії, педагогічної майстерності, міждисциплінарних підходів до навчання географії в процесі проєктування і проведення уроків з географії;
- застосування у навчальному процесі з географії новітніх здобутків географічної науки, у т.ч. результатів власного наукового пошуку, підходів конструктивної педагогіки та міжпредметної інтеграції;
- застосування цифрових освітніх ресурсів, інформаційних та комунікаційних технологій на етапах проєктування і проведення навчальних і виховних заходів з географії;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи і передовим досвідом у школі, співпраця з вчителями та класними керівниками;
- проведення пробних і залікових уроків з географії, відвідування та рецензування уроків колег;
- виконання функцій класного керівника, психологічне стеження і написання психологічної характеристики на колектив школярів (класу);

- вивчення специфіки навчально-виховної роботи з учнями старшої школи; підготовка і проведення актуального виховного заходу;
- організування емпіричного етапу науково-методичного дослідження з індивідуальної теми: спостереження, анкетування, бесіда з вчителями та учнями, вивчення шкільної документації тощо;
- осмислення набутого педагогічного досвіду та обґрунтування результатів науково-методичного дослідження;
- методичне розроблення технології навчання або учнівського дослідження з врахуванням висновків власного науково-педагогічного дослідження, перевірка доцільності його застосування у навчальному процесі.

Міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними дисциплінами:

«Методика науково-педагогічних досліджень», «Освітній менеджмент в географії», «Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі», «Актуальні проблеми освітнього процесу у сучасній школі», «Інформаційні технології на заняттях з географії», «Інновації в географічній освіті (англ. мова)», «Сучасні проблеми навчання географії України у школі», «Позакласна робота вчителя географії», «Педагогічна майстерність».

2. ВИДИ ПРАКТИКИ: МЕТА І ЗАВДАННЯ

Види, тривалість та терміни проведення педагогічної практики визначаються навчальними планами. Згідно з державним стандартом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» та діючими навчальними планами для ОПП «Середня освіта (Географія)» проводяться такі види практики (витяг з навчального плану):

Назва практики	Семестр	Тижні / к-ть годин	Форма звітності
Навчально-педагогічна	2	8 (360 год)	Диф. залік
Педагогічно-стажувальна	3	4 (180 год)	Диф. залік

Навчально-педагогічна практика призначена для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання для денної та заочної форми навчання. Організатором практики є кафедра географії України. Її тривалість визначена навчальним планом і складає 8 тижнів у II семестрі, загальною кількістю 360 год, що відповідає 12 кредитам ECTS.

Мета навчально-педагогічної практики: закріпити спеціалізовані концептуальні знання з педагогіки та географії, здобуті на магістерському рівні освітньої програми, формувати навички розв'язування дидактично-психологічних проблем в реальному освітньому середовищі у процесі підготовки та організування навчання та виховання і проведення науково-методичного дослідження, розвивати відповідальність і самостійність у сфері здобування професійних знань і досвіду, творчий підхід до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

- застосування у навчальному процесі з географії новітніх здобутків географічної науки, у т.ч. результатів власного наукового пошуку, підходів конструктивної педагогіки та міжпредметної інтеграції;
- застосування цифрових освітніх ресурсів, інформаційних та комунікаційних технологій на етапах проєктування і проведення навчальних і виховних заходів з географії;

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи і передовим досвідом у школі, співпраця з вчителями та класними керівниками;
- проведення необхідної кількості пробних і п'ять залікових уроків із застосуванням різних форм і методів роботи на них;
- виконання функцій класного керівника, психологічне стеження і написання психологічної характеристики колективу школярів (класу);
- вивчення специфіки навчально-виховної роботи з учнями старшої школи; підготовка і проведення актуального виховного заходу;
- організування емпіричного етапу науково-методичного дослідження з індивідуальної теми: спостереження, анкетування, бесіда з вчителями та учнями, вивчення шкільної документації тощо;
- осмислення набутого педагогічного досвіду та обґрунтування результатів дослідження;
- презентація результатів практики.

Виконання завдань практики сприяє формуванню у випускника-магістра **інтегральної компетентності** - здатності розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень.

Педагогічна практика сприяє формуванню програмних компетентностей у т. ч. загальних:

ЗК 1. Здатність застосування знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

Фахових:

ФК 8. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 11. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК 13. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК 14. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Предметних:

ПК 16. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички.

ПК 17. Здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду.

ПК 18. Здатність здійснювати самостійно та організувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних географічних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх.

ПК 19. Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем.

ПК 20. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному, інформаційному середовищі за фахом.

ПК 21. Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових дослідження, провадження інновацій наукової та педагогічної діяльності.

ПК 22. Здатність до організації та проведення позанавчальної роботи здобувачів освіти географічного, краєзнавчого, туристського або іншого фахового спрямування.

ПК 23. Здатність впроваджувати україноцентричний підхід в освітній діяльності з урахування особливостей національного та регіонального контексту.

Очікувані результати. За підсумками педагогічної практики студент/студентка має :

Знати:

- особливості планування навчального процесу в сучасних закладах загальної освіти з використання модельних програм; нормативних документів і методичних рекомендацій, що регулюють навчальний процес у ЗЗСО (**ПРН 3**)

- концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків (**ПРН 15**)

- шляхи мотивації учнів до саморозвитку засобами географії (**ПРН 10**)

- способи використання міжпредметного підходу до організації навчання географії;

- стратегії оцінювання, включаючи неформальні та формальні, діагностичні, формувальні та підсумкові підходи до оцінювання навчання учнівства;

- основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; апарат науково-педагогічного дослідження, етапи науково-методичного дослідження; (**ПРН 6**)

Уміти:

- застосовувати знання з психології, педагогіки, географії для розроблення навчальної програми з предмета, проектування уроків географії та учнівських досліджень, виховних заходів (**ПРН 1**)

- підбирати актуальний навчальний матеріал з географії встановлювати правильне співвідношення між компонентами географічних знань (уявленнями, поняттями, закономірностями, причинно-наслідковими зв'язками, світоглядними ідеями, науковими фактами)

- підбирати і творчо застосовувати методи формування ключових і предметних географічних компетентностей у здобувачів у закладах освіти різного типу **(ПРН 16)**
- використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання; **(ПРН 2)**
- володіти основними прийомами роботи з електронним підручником, картою, глобусом, схематичною наочністю, навчальною літературою;
- класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання; **(ПРН 9)**
- володіти методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, організувати дослідницьку роботу здобувачів освіти профільної школи; **(ПРН 18)**
- використовувати різноманітні форми і методи перевірки знань; об'єктивно оцінювати діяльність учнів за критеріями, визначеними у концепції загальноосвітньої школи і коментувати оцінки;
- проводити позаурочні заходи з географії з урахуванням всіх компонентів навчально-виховного процесу;
- аналізувати проведені навчальні заняття під кутом зору методичних, загально-дидактичних, психологічних вимог; здійснювати самоаналіз, теоретично осмислювати досвід роботи колег;
- характеризувати психологічні особливості учнів, класного колективу;
- застосовувати поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання для виявлення проблем навчання географії й організування дослідницької роботи **(ПРН 17)**
- формулювати наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструвати навички їх критичного аналізу, генерувати нові ідеї, аргументувати можливі шляхи їх вирішення та критично оцінювати їх спроможність у рамках науково-педагогічного дослідження **(ПРН 4)**
- виявляти, фіксувати, систематизувати, узагальнювати факти педагогічної діяльності з метою виконання науково-методичної роботи;
- забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу **(ПРН 11)**
- дотримуватись умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища; **(ПРН 12)**
- діяти автономно і в команді (**ПРН 13**)
- дотримуватись культури академічної доброчесності у власній діяльності та формувати її в учнів **(ПРН 14)**
- представляти і поширювати географічну інформацію, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології, популяризувати географію як засіб формування просторової культури громадян **(ПРН 21)**.

Педагогічно-стажувальна практика призначена для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти другого року навчання для денної та заочної форм навчання. Організатором практики є кафедра географії України.

Цей вид практики є обов'язковою освітньою компонентою ОПП « Середня освіта (Географія)». Її тривалість визначена навчальним планом і складає 4 тижні у III семестрі, загальною кількістю 90 год, що відповідає 6 кредитам ECTS.

Педагогічно-стажувальна практика передбачає виконання магістрантами основних професійних функцій вчителя географії: проведення уроків, функцію ментора, організування учнівських досліджень та проєктів з використанням ГІС-технологій, апробацію у навчальному процесі власних методичних розробок, які стали результатом виконання науково-педагогічного дослідження, висунутих ідей та положень, що будуть предметом захисту як складова кваліфікаційної магістерської роботи.

Метою педагогічно-стажувальної практики є поглиблення, розширення і вдосконалення досвіду педагогічної, діагностичної, інноваційної діяльності студентів у процесі виконання ними функцій вчителя географії та апробації власних методичних розробок; окреслення індивідуальної лінії професійного зростання.

Завдання практики:

- апробувати в реальному навчально-виховному процесі власно створені методичні розробки уроків, практикумів, досліджень, проєктів тощо, які містять основні ідеї та висновки науково-педагогічного дослідження і є складовою змісту магістерської кваліфікаційної роботи.
- сформувані у стажерів уміння визначати дидактичну доцільність (ефективність) власних ідей і методичних розробок застосовуючи існуючі та пропонуючи власні критерії.
- розвиток у практикантів необхідних умінь щодо конструювання технологічних варіантів різних форм навчально-виховної роботи із здобувачами освіти профільної школи та вдосконалення практичних навичок проведення відповідних занять;
- сформувані уміння студентів-практикантів критично аналізувати традиційні та інноваційні підходи до організації навчально-виховної роботи з географії у ЗЗСО;
- зібрати звітні матеріали для конструктивної частини магістерської роботи (фото-відеоматеріали проведених заходів, протоколи апробації, експертні відгуки, оцінювальні анкети та ін.).

Програмні компетентності, які формує практика:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосування знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

Фахові:

ФК 8. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 11. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК 13. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК 14. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Предметні:

ПК 16. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички.

ПК 17. Здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду.

ПК 18. Здатність здійснювати самостійно та організувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних географічних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх.

ПК 19. Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем.

ПК 20. Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному, інформаційному середовищі за фахом.

ПК 21. Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових дослідження, провадження інновацій наукової та педагогічної діяльності.

ПК 22. Здатність до організації та проведення позанавчальної роботи здобувачів освіти географічного, краєзнавчого, туристського або іншого фахового спрямування.

ПК 23. Здатність впроваджувати україноцентричний підхід в освітній діяльності з урахування особливостей національного та регіонального контексту.

Очікувані результати. За підсумками педагогічної практики студент/студентка має :

Знати:

- особливості планування навчального процесу в сучасних закладах загальної освіти з використання модельних програм; нормативних документів і методичних рекомендацій, що регулюють навчальний процес у ЗЗСО (ПРН 3)

- концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків (ПРН 15)
- шляхи мотивації учнів до саморозвитку засобами географії (ПРН 10)
- способи використання міжпредметного підходу до організації навчання географії;
- стратегії оцінювання, включаючи неформальні та формальні, діагностичні, формувальні та підсумкові підходи до оцінювання навчання учнівства;
- основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; апарат науково-педагогічного дослідження, етапи науково-методичного дослідження; (ПРН 6)

Уміти:

- застосовувати знання з психології, педагогіки, географії для розроблення навчальної програми з предмета, проектування уроків географії та учнівських досліджень, виховних заходів (ПРН 1)
- підбирати актуальний навчальний матеріал з географії встановлювати правильне співвідношення між компонентами географічних знань (уявленнями, поняттями, закономірностями, причинно-наслідковими зв'язками, світоглядними ідеями, науковими фактами)
- підбирати і творчо застосовувати методи формування ключових і предметних географічних компетентностей у здобувачів у закладах освіти різного типу (ПРН 16)
- використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання; (ПРН 2)
- володіти основними прийомами роботи з електронним підручником, картою, глобусом, схематичною наочністю, навчальною літературою;
- класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання; (ПРН 9)
- володіти методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, організувати дослідницьку роботу здобувачів освіти профільної школи; (ПРН 18)
- використовувати різноманітні форми і методи перевірки знань; об'єктивно оцінювати діяльність учнів за критеріями, визначеними у концепції загальноосвітньої школи і коментувати оцінки;
- проводити позаурочні заходи з географії з урахуванням всіх компонентів навчально-виховного процесу;
- аналізувати проведені навчальні заняття під кутом зору методичних, загально-дидактичних, психологічних вимог; здійснювати самоаналіз, теоретично осмислювати досвід роботи колег;
- характеризувати психологічні особливості учнів, класного колективу;
- застосовувати поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання для виявлення проблем навчання географії й організування дослідницької роботи (ПРН 17)

- формулювати наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструвати навички їх критичного аналізу, генерувати нові ідеї, аргументувати можливі шляхи їх вирішення та критично оцінювати їх спроможність у рамках науково-педагогічного дослідження (ПРН 4)
- виявляти, фіксувати, систематизувати, узагальнювати факти педагогічної діяльності з метою виконання науково-методичної роботи;
- забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу (ПРН 11)
- дотримуватись умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища; (ПРН 12)
- діяти автономно і в команді (ПРН 13)
- дотримуватись культури академічної доброчесності у власній діяльності та формувати її в учнів (ПРН 14)
- представляти і поширювати географічну інформацію, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології, популяризувати географію як засіб формування просторової культури громадян (ПРН 21).

3. ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Навчально-педагогічна практика

Робота, яку виконують студенти під час практики має кілька напрямків:

- 1) ознайомлення зі школою, класом, окремими учнями;
- 2) навчально-методична робота з географії;
- 3) організаційно-виховна робота (робота класного керівника);
- 4) психолого-педагогічна робота;
- 5) науково-методична (дослідницька) робота;
- 5) захист практики.

Ознайомлення зі школою:

- ознайомлення зі специфікою діяльності школи певного типу (загальноосвітньою, ліцеєм, гімназією);
- ознайомлення з розкладом занять;
- огляд географічного кабінету, майданчика;
- встановлення ділових контактів з учителями та адміністрацією школи.

Зміст *навчально-методичної роботи* студентів під час проходження педпрактики складається з таких видів діяльності:

- ознайомлення з навчальними програмами з географії та особливостями їх розроблення на базі модельних програм;
- вивчення навчального процесу на основі відвідування уроків вчителів географії та інших предметів старшої (профільної) школи задля ознайомлення з вимогами до учнів, різноманітними методами організування пізнавальної діяльності та виховання школярів на

уроках, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їхнього використання на уроках з географії;

- відвідування уроків і позаурочних заходів з предмета, здійснення методичного аналізу;
- проектування пробних і залікових уроків, написання конструкторів уроків різних типів із застосуванням різних методів і засобів активізації розумової діяльності учнів;
- проведення пробних і п'ять залікових уроків географії в старших класах гімназій, ліцеїв;
- ознайомлення з проведенням факультативів, географічних гуртків, заходів МАН, участь у їхній роботі;
- виготовлення дидактичних матеріалів з використанням ІКТ;
- регулярне відвідування уроків, які проводять колеги-одногрупники; участь в їхньому обговоренні, написання рецензії відвіданого заняття;
- дидактично-методичне осмислення набутого досвіду і ведення щоденника педагогічної практики.

Зміст *організаційно-виховної роботи* студента-практиканта складається з таких компонентів:

- ознайомлення з колективом класу, в якому практиканти працюють як помічники класного керівника; налагодження взаємин з учнями; проникнення у сферу їхніх пізнавальних та особистісних інтересів;
- ознайомлення з планом виховної роботи класного керівника, до якого закріплений студент-практикант, з напрямками і формами виховної роботи, які він проводить з класом у позаурочний час;
- організування і самостійне проведення залікового виховного заходу у закріпленому класі;
- відвідування та аналіз виховних заходів колег-практикантів.

Зміст *психолого-педагогічної роботи* передбачає:

- систематичне спостереження за участю в навчально-виховному процесі учнів, виявлення їхніх інтересів, мотивів навчання і поведінки, емоційно-ціннісних установок;
- спілкування з учнями у різних формах (бесіда, інтерв'ю, анкетування, обговорення подій, кінофільмів) з метою виявлення особистісних психологічних якостей;
- проведення соціометричного дослідження з метою виявлення неформальної структури класного колективу;
- написання психолого-педагогічної характеристики класу.

Науково-методична (дослідницька) діяльність:

- ознайомлення вчителя географії та керівників практики з темою та науковим апаратом індивідуального дослідження, обговорення і визначення оптимальних шляхів проведення емпіричної частини дослідження;
- проведення емпіричної частини дослідження: інтерв'ювання, анкетування, протоколювання педагогічного спостереження, опрацювання шкільної документації;
- опрацювання результатів дослідження та їх обговорення з керівниками практики;
- написання звіту з педагогічного дослідження.

Захист практики включає таку діяльність:

- самоаналіз набутого методичного і психолого-педагогічного досвіду;

- презентація результатів діяльності під час практики: основних звітних документів, виступ з обраної проблематики практики на підсумковій конференції;
- оформлення звіту та необхідної документації.

Індивідуальні завдання

Під час педагогічної практики студент/студентка виконують такі індивідуальні завдання:

1. Бере участь у настановчій нараді з питань практики, отримує особисто скерування на практику і настанови від керівників практики з університету.
2. Складає календарний план індивідуальної роботи.
3. Складає графік індивідуальних заходів і подає керівникам практики від університету.
4. Оформляє щоденник педагогічної практики.
5. Веде щоденник особистих записів.
6. Вивчає специфіку роботи класного керівника (або наставника групи).
7. Вивчає роботу методичного об'єднання (комісії, семінару) навчального закладу.
8. Вивчає особливості гурткової роботи в навчальному закладі.
9. Відвідує усі залікові уроки та виховні заходи студентів-практикантів, які проходять практику у тому ж навчальному закладі, беруть участь в їхньому обговоренні.
10. Готує та проводять п'ять–шість пробних і п'ять залікових уроків (тривалість кожного –45 хв).
11. Готує та проводять один заліковий виховний захід з учнями.
12. Комплексно досліджує психологічні особливості класу.
13. На основі отриманих даних пише психолого-педагогічну характеристику на клас.
14. Проводить емпіричну частину індивідуального науково-методичного дослідження заручаючись підтримкою вчителя-предметника і керівників від географічного факультету та факультету педагогічної освіти.
15. Обговорює результати емпіричного етапу дослідження з вчителем-предметником і керівниками від географічного факультету та факультету педагогічної освіти.
16. Опрацьовує результати дослідження і пише звіт.
17. Оформляє звітну документацію про практику.
18. Готує і виступає з презентацією на підсумковій конференції з проблем практики.
19. Подає звітні документи керівникам практики від університету для оцінювання відповідних видів діяльності.
20. Здає звіт керівникові-методисту від географічного факультету для підсумкової оцінки за практику.

2. Педагогічно-стажувальна практика

Робота, яку виконують студенти під час цієї практики аналогічна роботі на посаді вчителя географії:

- 1) ознайомлення зі школою, класом;
- 2) навчально-методична робота з географії;
- 3) організаційно-виховна робота;
- 4) науково-методична робота;
- 5) захист практики.

Ознайомлення зі школою:

- ознайомлення з організаційно-профільною специфікою школи;
- ознайомлення з розкладом занять;
- встановлення ділових контактів з учителями та адміністрацією школи.

Зміст *навчально-методичної роботи* студентів під час проходження педпрактики складається з таких видів діяльності:

- проектування пробних і залікових уроків з використанням власних розробок, які ґрунтуються на висновках науково-педагогічного дослідження, здійсненого на попередній практиці;
- проектування і проведення учнівського програмного дослідження з використанням ІС-технологій;
- розроблення та керівництво інформаційним учнівським проектом на актуальну краєзнавчу тему.
- дидактично-методичне осмислення набутого досвіду і ведення щоденника педагогічної практики.

Зміст *організаційно-виховної роботи* студента-практиканта складається з таких компонентів:

- виконання *функції ментора* для старшокласників, проведення заходів, спрямованих на виховання пізнавальної і соціальної мотивації успіху;
- профорієнтаційна робота із старшокласниками;
- організування і самостійне проведення залікового виховного заходу у закріпленому класі з *апробацією власних ідей з виховання геопросторової культури старшокласників* ;
- відвідування та аналіз виховних заходів колег-практикантів.

Науково-методична (дослідницька) діяльність:

- проведення навчально-виховних заходів з апробацією власних дидактично-методичних розробок та ідей;
- розроблення та апробація критеріїв оцінювання ефективності власних методичних розробок;
- обговорення з керівниками практики (за можливості - на методичній раді школи) результатів апробації з протоколюванням висновків обговорення;
- написання звіту з педагогічного дослідження.

Захист практики включає таку діяльність:

- самоаналіз набутого дидактичного і методичного досвіду;
- презентація результатів діяльності під час практики: основних звітних документів, виступ на підсумковій конференції з результатами апробації методичних розвідок;
- оформлення звіту та необхідної документації.

Індивідуальні завдання

Під час педагогічно-стажувальної практики студент/студентка виконують такі індивідуальні завдання:

1. Бере участь у настановчій нараді з питань практики, отримує особисто скерування на практику і настанови від керівників практики з університету.
2. Складає календарний план індивідуальної роботи.
3. Складає графік індивідуальних заходів і подає керівникам практики від університету.
4. Оформляє щоденник педагогічної практики.
5. Веде щоденник особистих записів.
6. Планує і виконує функцію ментора.

7. Готує та проводять три залікові уроки з апробації власних методичних розробок (тривалість кожного –45 хв).
8. Проектує і проводить учнівське програмне дослідження з використанням ГІС- технологій.
9. Розробляє та керує інформаційним учнівським проектом на актуальну краєзнавчу тему.
10. Дидактично і методично осмислює набутий досвід і веде щоденник педагогічної практики.
11. Готує та проводять один заліковий виховний захід з учнями з апробацією власних ідей з виховання геопросторової культури старшокласників.
12. Розробляє та апробує критерії оцінювання ефективності власних методичних розробок;
13. Обговорює з керівниками практики результатів апробації з протоколюванням висновків обговорення;
14. Пише звіт з результатів апробації педагогічного дослідження.
15. Оформляє звітну документацію про практику.
16. Готує і виступає з презентацією на підсумковій конференції з результатів апробації власних дидактично-методичних розробок.
17. Подає звітні документи керівникам практики від університету для оцінювання відповідних видів діяльності.
18. Здає звіт керівникові-методисту від географічного факультету для підсумкової оцінки за практику.

4. БАЗИ ПРАКТИКИ

4.1. Практика здобувачів освіти проходить на базах практики, які забезпечують виконання вимог програми практики відповідного освітнього компонента. Вибір баз для проходження практики проводиться на основі аналізу кваліфікаційного рівня персоналу ЗЗОС, його матеріально-технологічної бази, можливостей установи з точки зору їх придатності для проведення навчальної практики.

4.2. Базами для проходження практики можуть бути: освітні установи (заклади загальної середньої освіти, навчально-виховні комплекси, ліцеї, гімназії, заклади передвищої фахової освіти (коледжі, військові коледжі)).

4.3. Місцями здобуття практичних навичок є заклади загальної середньої освіти №№ 8, 28, 42, 46, 62, 63, 73, 87, 91 (м. Львів); гімназія «Престиж» (м. Львів), Львівська лінгвістична гімназія, гімназія «Свшан» (м. Львів), ліцей «Оріана» (м. Львів). Відносини з освітніми установами, які є базами практики, регулюються Угодою, укладеною між Львівським національним університетом імені Івана Франка та управлінням освіти департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради, яку укладають на 5 років. <https://nmv.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Uhoda-pro-spivpratsiu-z-Upravlinniam-osvity-Lvivskoi-miskoi-rady.pdf>

4.3. Освітньо-професійною програмою та Положенням про навчальний процес у Львівському національному університеті імені Івана Франка передбачено можливість індивідуального вибору практикантом бази практики за умови, що діяльність обраної здобувачем освіти установи, або закладу освіти дозволяє практиканту виконати завдання практики. Згода відповідної установи бути базою практики оформлюється листом-зверненням до Львівського національного університету імені Івана Франка.

4.4. Основні вимоги до бази практики індивідуального вибору:

- відповідність закладу освіти, установи, або наявність в установі підрозділу, які здійснюють діяльність, що відповідає спеціальності за якою готується здобувач освіти;
- наявність кваліфікованого персоналу, який може забезпечити фахове керівництво практикою здобувачів освіти;
- наявність умов для проходження практики, робочих місць, безпечних умов праці, доступу до фахівців, документів, інформаційних ресурсів.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію та проведення педагогічної практики студентів спеціальності «Середня освіта. Географія» несе кафедра географії України в особі завідувача і загального керівника практики – викладача кафедри.

Функції керівників практики:

Декан факультету:

- контролює вибір баз практики;
- узгоджує накази про скерування здобувачів вищої освіти на практику;
- бере участь в організації інструктивних зборів (нарад) із здобувачами вищої освіти, яких скеровують для проходження практики;
- здійснює контроль за скеруванням здобувачів вищої освіти на практику та своєчасним їх прибуттям на бази практики;
- контролює роботу кафедри на основі моніторингу проходження практики здобувачами вищої освіти;
- контролює організацію й проведення захисту практик на кафедрі;
- аналізує методичне забезпечення практики; аналізує якість проходження здобувачами вищої освіти практики та її захист;

Загальний керівник практики від факультету:

- складає програму педпрактики, визначає базу її проведення, відповідає за методичне забезпечення практики;
- формує групи і розподіляє студентів за базами практик, узгоджує з керівництвом факультету, кафедрами загальної педагогіки і психології кандидатури керівників практики;
- готує проект наказу і здає у навчальну частину;
- визначає дату і час проведення інструктажу, забезпечує участь у настановній нараді студентів і керівників практики від факультету, кафедр загальної педагогіки і психології;
- контролює за своєчасним початком практики, ходом її проведення, вибірково перевіряє її проведення в окремих закладах освіти;
- організовує і проводить разом з керівниками-методистами підсумкову конференцію;

Груповий керівник-методист від факультету:

- бере участь у настановній нараді, налагоджує контакт з групою;
- ознайомлюється з наказом ректора про педпрактику;
- заводить студентів у заклад освіти, де вони проходять практику;
- надає допомогу студентам в складанні індивідуальних планів, графіків проведення залікових уроків;
- проводить консультації з питань змісту педагогічної практики, надає практичну допомогу студентам у підготованні залікових уроків, перевіряє готовність студентів до їхнього проведення;
- систематично організовує зворотний зв'язок зі студентами щодо проходження й ставлення до педагогічної практики;
- відвідує залікові уроки студентів, проводить їхнє обговорення, виставляє оцінку в заліковий лист;

- співпрацює з учителем-предметником, іншими керівниками практики, налагоджує взаємодію з ними;
- разом із загальним керівником організовує захист практики на факультеті, узгоджує підсумкову оцінку;
- виставляє підсумкову оцінку за практику у заліковий лист;
- пише відгук про роботу студента у щоденник практики;
- забезпечує наявність повного комплексу звітних документів і передає їх на архівування загальному керівникові практики.
- у разі неявки студентів на практику, порушення ними трудової дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникнення конфліктних ситуацій або невідповідності баз проходження педпрактики вимогам, повідомляє про це письмово (рапортом) кафедру географії України і деканат факультету;

Керівник від кафедри загальної педагогіки:

- бере участь у настановчому інструктажі студентів на факультеті (перед початком практики) і в підсумковій конференції (після завершення практики);
- спільно з груповим керівником-методистом від факультету, учителем, класним керівником планує навчально-виховну роботу студентів-практикантів, надає методичну допомогу у підготуванні і проведенні занять за фахом, організуванні педагогічної взаємодії з учнями, їхньої позакласної діяльності, розвитку позитивних міжособистісних взаємин у колективі тощо;
- надає студентам компетентні рекомендації щодо організування позакласної діяльності учнів, формування їхнього інтересу до виховних заходів;
- відвідує уроки студентів-практикантів, бере участь у їхньому обговоренні, оцінює заняття і виставляє відповідний бал у заліковий лист проходження практики;
- надає практикантам допомогу у виборі ними позакласного виховного заходу, розробленні плану-конспекту (чи сценарію), завізує його разом з класним керівником (до початку проведення), консультує практикантів щодо виконання функції ментора;
- присутній на заліковому виховному заході, бере участь в його обговоренні, виставляє диференційовану оцінку у заліковий лист за проведення та оформлення заходу;
- присутній на захисті практики.

Керівник від кафедри психології:

- бере участь у настановній нараді щодо організаційних питань і завдань практики;
- оголошує на настановній нараді завдання психологічних досліджень та алгоритм їх виконання;
- надає консультації щодо складання плану бесіди з учнем (навчальною групою) та її проведення задля написання психолого-педагогічної характеристики класу;
- проводить індивідуальні та групові консультації щодо організування та оформлення психологічного спостереження за класом;
- надає поради щодо методів і методик психологічного дослідження учня, навчальної групи; взаємин у класному колективі;
- перевіряє та оцінює психолого-педагогічну характеристику, яку студент-практикант повинен подати на кафедру психології у визначений термін;
- бере участь у підсумковій конференції з питань удосконалення проходження педагогічної практики студентами.

Керівник бази практики (директор /завуч ЗЗСО):

- організовує практику у відповідності до угоди та програми практики;
- разом з керівником практики розподіляє студентів на робочі місця;
- відвідує (вибірково) заняття практикантів і бере участь у їх обговоренні;
- аналізує, оцінює роботу студента, оформляє відповідну документацію.

Вчитель/вчителька географії :

- розкриває особливості створення навчальної програми з географії, вибору підручників;
- надає організаційну і методичну допомогу у проведенні пробних і залікових уроків: перевіряє конструктор уроку, консультує щодо використання методів і засобів, форм роботи на уроці;
- присутній на пробних і залікових уроках та бере активну участь у їх конструктивному обговоренні;
- залучає практикантів до роботи методичного об'єднання школи;
- консультує з організаційно-методичних питань проведення педагогічного дослідження;
- аналізує і надає допомогу у розробленні критеріїв оцінювання ефективності студентських методичних розробок;
- обговорює з керівниками практики результати апробації, підписує протокол висновків обговорення;
- пише характеристику на практиканта в щоденнику практики.

Класний керівник

- надає організаційну і методичну допомогу у підготовці і проведенні виховних заходів;
- консультує з питань планування виховної роботи в старшій профільній школі;
- надає допомогу у психологічному вивченні класу.

Форми контролю

Контроль та оцінка результатів практики здійснюється в двох аспектах:

1. *Поточний контроль* (результати щоденної діяльності студентів).
2. *Підсумкова атестація* (результативність практики за підсумками досягнення поставлених цілей навчання).

Поточний контроль під час практики здійснюється з двох сторін: з боку навчального закладу та з боку освітнього закладу, на базі якого студент проходить практику. Як правило, оцінюється якість виконуваної роботи, береться до уваги відвідування, дисциплінованість, ініціативність, старанність, безконфліктність практикантів.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Оцінюючи результати практики, враховують попередню оцінку керівників практики від університету та бази практики, результати захисту та характеристика на студента-практиканта. Студенти, котрі регулярно відвідували базу практики, виконали всі індивідуальні завдання, активно включилися в роботу вчителя, якісно оформили звіт, вчасно його подали, а також отримали схвальну характеристику з бази практики, отримують позитивну оцінку. Студентів, що не виконали програму практики й отримали незадовільний

відгук з бази практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховують з навчального закладу.

Підсумкова оцінка за практику є сумою балів за кожний вид діяльності. Оцінка виконання та захист практики проводиться за 100-бальною шкалою. Оцінка в балах за види діяльності у *навчально-педагогічній* практиці розподіляється так:

Таблиця 1.

№ за пор.	Види практичної діяльності	Оцінка (бали)
1.	Залікові уроки з географії (за кожен)	1-8 (40)
2.	Виховний захід	1-5
3.	Конструктор залікового уроку	1-5
4.	Конспект виховного заходу	1-5
5.	Рецензія відвіданого уроку	1-5
6.	Психолого-педагогічна характеристика на клас	1-10
7.	Науково-методичне дослідження	1-20
8.	Презентація результатів практики	1-10
	Разом	1-100

Оцінка в балах за види діяльності у *педагогічно-стажувальній* практиці розподіляється так:

Таблиця 2.

№ за пор.	Види практичної діяльності	Оцінка (бали)
1	Залікові уроки з географії за власною методичною розробкою (за кожен)	1-10 (30)
2	Заліковий виховний захід за власною методичною розробкою	1-10
3	Конструктор залікового уроку з власною методичною розробкою	1-10
4	Конспект виховного заходу з власною методичною розробкою	1-10
5	Розробка і керівництво інформаційним учнівським проектом	1-15
6	Розробка і керівництво програмним учнівським дослідженням із застосуванням ГІС-технологій	1-15
7	Презентація результатів практики	1-20
	Разом	1-100

В оцінюванні залікового уроку беруть участь: вчитель географії, керівники від географічного та педагогічного факультету, які були присутні на уроці. Якщо студент/студентка проходять практику за індивідуальним скеруванням, то після кожного проведеного залікового уроку вчитель географії виставляє оцінку у Заліковому листі і засвідчує її підписом. Конструктор залікового уроку, який практикант / практикантка подає у якості звіту оцінює керівник від географічного факультету.

Оцінку за проведення виховного заходу і його сценарій оцінює керівник від педагогічного факультету. Цьому ж керівникові належить оцінити і рецензію на відвідане заняття.

Психолого-педагогічну характеристику на клас оцінює керівник від кафедри психології (у заочників такого керівника немає, тому оцінку виставляє керівник від географічного факультету).

На оцінку за Індивідуальне науково-методичне дослідження впливає відгук керівника від географічного факультету та думка загального керівника практики від факультету. Цю оцінку виставляють після круглого столу, на якому відбувається захист практики і представлення результатів дослідження.

Підсумкову оцінку у Заліковому листі виставляє безпосередній керівник практики від факультету.

При оцінюванні всіх видів діяльності практиканта/практикантки та виставленні підсумкової оцінки необхідно керуватись загальними критеріями визначення якості його /її роботи:

- **ступінь** виконання студентами завдань практики;
- **якість** педагогічних знань, виявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- **рівень** сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх фахівців.

Критерії оцінювання

Таблиця 3

Оцінка за національною і шкалою ECTS	Загальні ознаки, показники, характеристики умінь і знань
<p>Відмінно (5) А 90–100 балів</p>	<p>Демонстрування на уроках і позакласних заходах глибоких і ґрунтовних знань програмного матеріалу з курсів шкільної географії; уміння самостійно визначати і формулювати мету навчального заняття, передбачати формування в учнів конкретних понять, умінь і навичок; уміння відбирати необхідний зміст навчального матеріалу, визначати послідовність його вивчення (відбір суттєвих основоположних наукових понять, цікавих, переконливих, яскравих прикладів; використання додаткової інформації – найновіших положень, ідей, фактів, застосування міждисциплінарного підходу до навчання; уміння визначати й застосовувати найбільш раціональні для конкретного уроку активні й інтерактивні методи, прийоми навчання, види, форми пізнавальної діяльності учнів, що сприяють досягненню поставленої мети; уміння самостійно реалізувати план ведення заняття, дотримуючись принципів навчання; уміння використовувати ІКТ для організування процесу навчання у т.ч. змішаного його режиму; уміння враховувати психологічні особливості й стан учнів на уроці, вибирати доцільні педагогічні дії, залучати кожного до навчально-пізнавальної діяльності; уміння налагоджувати контакт з учнями у процесі навчання, виявляти повагу до них, створювати ділову і доброзичливу атмосферу на уроці чи під час позакласного заходу; уміння об'єктивно оцінювати знання, уміння, навички учнів, аналізувати досягнуті успіхи; уміння науково аналізувати навчальне заняття; уміння організувати позакласне життя учнів, ураховуючи їхні потреби, інтереси; уміння забезпечувати національну</p>

	<p>своєрідність виховання, спиратися у виховній роботі на національні традиції українського народу, його культуру, національно-етичну обрядовість, звичаї; уміння самостійно готувати і складати сценарій позакласного (виховного) заходу; уміння залучати учнів до підготування і проведення позакласного заходу; уміння самостійно проводити захід, враховуючи вікові психологічні особливості учнів, викликати у них позитивний емоційний відгук, особистісне ставлення до ідей (змісту) виховного заходу, різних видів діяльності, застосованих під час його проведення; уміння аналізувати проведений позакласний захід; уміння застосовувати емпіричні методи науково-методичного дослідження, інтерпретувати отримані результати; уміння самоаналізувати отриманий педагогічний досвід і презентувати його; сумлінне виконання вимог і завдань педпрактики.</p>
<p>Дуже добре (4) В 81–89 балів</p>	<p>Критерії ті ж самі, що і для «відмінно», але допустимі декілька незначних методичних огріхів.</p>
<p>Добре (4) С 71–80 балів</p>	<p>Осміслене знання програмного навчального матеріалу, його основоположних наукових фактів, понять, ідей; уміння самостійно визначати мету заняття, уміння підбирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати план-конспект за допомогою вчителя-предметника і керівника-методиста; уміння під керівництвом учителя-предметника, керівника-методиста визначати та застосовувати найбільш раціональні для конкретного заняття методи, прийоми навчання, види навчально-пізнавальної діяльності учнів, які сприяють досягненню поставленої мети; уміння викликати інтерес в учнів до деяких тем навчального предмета; уміння за допомогою класного керівника організувати позакласний захід, враховуючи інтереси, потреби учнів; уміння складати сценарій позакласного заходу, організувати деяких учнів до його проведення, користуючись практичною допомогою класного керівника; намагання застосовувати в окремих ситуаціях нестереотипні методи і прийоми, засоби організування навчальної діяльності учнів, виховного впливу на них під безпосереднім керівництвом учителів; готовність до подолання недоліків у практичній роботі; сумлінне ставлення до педпрактики. У роботі практиканта виявлено методичні огріхи: в умінні формулювати мету навчального заняття, позакласного заходу; під час реалізації накресленого плану проведення заняття, виховного заходу; в умінні застосовувати активні методи навчання, різні види, форми пізнавальної діяльності учнів; в умінні враховувати особливості учнів у процесі навчання, налагоджувати з ними контакт; в оцінюванні знань, умінь, навичок школярів, мотивуванні виставленої оцінки; уміння організувати і зібрати емпіричний матеріал для науково-методичного дослідження.</p>
	<p>Задовільно володіє навчальним матеріалом; не вміє самостійно визначати і формулювати мету навчального заняття, однак після з'ясування головних завдань за допомогою керівників практики реалізує їх задовільно; відчуває значні труднощі у плануванні уроку, написанні</p>

<p>Задовільно (3) D 61–70 балів</p>	<p>конспекту, виборі необхідного навчального матеріалу, визначенні раціональних, для конкретної навчальної ситуації, методів і прийомів навчання, але головно реалізує намкреслений за допомогою вчителя, методиста план заняття; в організуванні навчального процесу керується лише власними бажаннями без урахування особливостей, інтересів учнів; відчуває труднощі в налагодженні контакту з усіма учнями класу, працює з окремими школярами, не залуцає клас до спільної навчальної роботи; захід проводить формально за планом класного керівника, не створює необхідних умов, які забезпечують його результативність; застосовує стереотипні методи, прийоми, засоби організування навчально-виховного процесу; емпіричний матеріал є, але його недостатньо для переконливих висновків; не виявляє старанності та сумлінності під час проходження педпрактики.</p>
<p>Достатньо (3) E 51–60 балів</p>	<p>Володіє достатнім рівнем географічних знань, але допускає фахові помилки, у підборі навчального матеріалу для уроків користується тільки підручником; не усвідомлює мети навчального заняття; не вміє мотивувати вивчення теми; відчуває значні труднощі у плануванні уроку, написанні конспекту, виборі необхідного навчального матеріалу, визначенні раціональних, для конкретної навчальної ситуації, методів і прийомів навчання; не встигає реалізувати всі структурні елементи уроку за 45 хв, або ж проводить урок за значно коротший від норми проміжок часу; відчуває труднощі в налагодженні контакту з усіма учнями класу, не залуцає клас до спільної навчальної роботи; захід проводить формально за планом класного керівника; застосовує стереотипні методи, прийоми, засоби організування навчально-виховного процесу; не виявляє старанності та сумлінності під час проходження педпрактики; емпірична частина науково-методичного дослідження недостатня.</p>
<p>Незадовільно, з можливістю повторного проходження практики FX 25–50</p>	<p>Нехтує педагогічною практикою; порушує виконавську дисципліну; не виконує усі завдання і вимоги педагогічної практики; конфліктує з учнями, колегами, вчителями.</p>

7. ЗВІТ ПРО ПРАКТИКУ

По закінченні практики упродовж 10 календарних днів студенти зобов'язані подати керівникові від географічного факультету папку зі звітними документами. На титульній сторінці зазначають прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет; прізвища керівників від університету та бази практики; вид практики; термін проходження; назву бази практики. Кожен окремий документ також починають з титульної сторінки, на якій зазначають прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та групу, назву документа, час та місце проведення заходу (чи збирання емпіричних даних). Звітна документація обов'язково має містити перелік усіх документів практики з зазначеними сторінками. Наприкінці практики керівник від бази практики кожному студентові видає письмову характеристику його роботи, ставлення до обов'язків, дисциплінованості тощо. В ній обов'язково зазначають рекомендовану оцінку за практику. Характеристику підписують директор навчального закладу, класний керівник та психолог. Цей документ завіряють печаткою організації.

Пакет звітних документів *за навчально-педагогічну практику*:

1. Щоденник педагогічної практики (зі всіма заповненими позиціями і печатками бази практики).

2. Заліковий лист проходження педпрактики (1 стр.) з виставленими оцінками за окремі види діяльності та підсумковою оцінкою за практику.

3. Розгорнутий конструктор одного залікового уроку з географії з рекомендованою оцінкою (альбомний формат, 6–8 стр.). Оцінює керівник від географічного факультету.

5. Розгорнутий план-сценарій одного залікового виховного заходу з рекомендованою оцінкою (4–5 стр.) (оцінює керівник від кафедри загальної педагогіки).

6. Рецензія відвіданого уроку (2 стр.) (оцінює керівник від кафедри загальної педагогіки).

7. Психолого-педагогічна характеристика на клас (4–5 стр. тексту з емпіричними матеріалами в додатку). Оцінює керівник від кафедри психології.

8. Звіт про науково-методичне дослідження (10-12 стр. тексту та емпіричний матеріал в додатку (анкети, протоколи спостережень, фото педагогічних фактів та ін.). Оцінює керівник від кафедри загальної педагогіки і географічного факультету.

9. Презентація виступу на підсумковій конференції.

Пакет звітних документів *за педагогічно-стажувальну практику*:

1. Щоденник педагогічної практики (зі всіма заповненими позиціями і печатками з бази практики).

2. Заліковий лист проходження педпрактики (1 стр.) з виставленими оцінками за окремі види діяльності та підсумковою оцінкою за практику.

3. Розгорнутий конструктор одного залікового уроку з географії з рекомендованою оцінкою (альбомний формат, 6–8 стр.). Оцінює керівник від географічного факультету.

5. Розгорнутий план-сценарій одного залікового виховного заходу з рекомендованою оцінкою (4–5 стр.) (оцінює керівник від кафедри загальної педагогіки).

6. Розробку інформаційного (або практичного) учнівського проекту з презентацією виконаної роботи в додатку. Оцінює керівник від географічного факультету.

7. Розробку програмного учнівського дослідження з використанням ГІС-технологій. Оцінює керівник від географічного факультету.

8. Протокол висновку обговорення за участі всіх керівників практики результатів апробації запропонованої практикантом методичної розробки (розробок) навчального та виховного заходу.

9. Презентація виступу на підсумковій конференції.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

Матеріально-фінансове забезпечення практики магістрів здійснюється Львівським національним університетом імені Івана Франка відповідно до законодавства. Витрати на практику студентів є складовою частиною загальних витрат на підготовку фахівця. Під час проходження практики за студентами зберігається право на отримання академічної

(соціальної) стипендії відповідно до рейтингу успішності за результатами семестрового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна література

1. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (С.П. Запотоцький, Г.І. Карпюк, Р.В. Гладковський Р.В., та ін. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/pryrodnycha-osvitnia-haluz/>
2. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти /С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко, Т.Г. Гільберг, Л.М. Даценко. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/pryrodnycha-osvitnia-haluz/>
3. Варакута О. М. Методика навчання географії (курс лекцій): навч. посібник. – Тернопіль: Тайп, 2017. – 170 с.
4. Загальна методика навчання географії: підручник [з грифом МОН України] / О.М. Топузов, В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна. – Київ : ДНВП «Картографія, 2012. – 512 с.
5. Лаврук М.М. Загальна методика навчання географії: практична робота та індивідуальні дослідження студентів: навч.-метод. посібник . – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023 – 143 с.
6. Навчання географії : Понятійно-термінологічний словник [з грифом МОН України] / В.М. Самойленко, Я.Б. Олійник, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – Київ. : Ніка-Центр, 2014. – 352 с.
7. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії : монографія (електронна версія) / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – Київ: Ніка-Центр, 2013. – 570 с.

Додаткова

1. Аналіз уроку / упоряд. Н. Мурашко. – Київ: Шк. Світ, 2008. – 128 с.
2. Врублевська М.О. Секрети успішного уроку географії. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. – 144 с.
3. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя 13-е видання. – Харків : Вид. група «Основа», 2015. – 112 с.
4. Даценко О. В. Інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи з учителями географії. URL: <http://studcon.org/innovaciyni-pidhody-do-organizaciyi-naukovo-metodychnoyi-roboty-zuchytelyamy-geografiyi>.
5. Дмитренко К.А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності : метод. посіб. – Харків : Вид. група «Основа», 2018. – 119 с.
6. Кейс-урок «Світовий океан – океан таємниць». URL: <http://case.edufuture.biz/m-ua-keys-ocean.html>
7. Компетентнісний підхід як інноваційний напрям у навчанні географії. URL: <http://nikolyk-l-p.korostushiv.com/?p=12362>. 6.

8. Мальчикова Д.С., Мезенцев К.В. Публічний імідж географії в контексті трансформації стандартів базової середньої освіти: досвід України і світу // Український географічний журнал, 2022 (1). URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2022.01.053>
9. Науменко С.О. Технології оцінювання географічної компетентності учнів основної та старшої школи (результати анкетування вчителів) // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології – 2013 – № 5 (31), С. 153 – 162.
10. Свір Н. В. Науково-педагогічний проєкт «Інтелект України»: особливості викладання географії у 9 класі. / Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2021. №32, с. 64–71.

Інтернет-ресурси

1. *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/> – Національна освітня платформа, яка містить необхідні інструменти для організації дистанційного навчання, безкоштовну онлайн-бібліотеку методичних матеріалів, розробки для розвитку й навчання здобувачів освіти.
2. *Інститут модернізації змісту освіти*. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/> – документи МОН, навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники, рекомендовані МОН.
3. *Географія. Методичний портал*. URL: <http://metodportal.net/taxonomy/term/31?destination=taxonomy%2Fterm%2F31%3Fpage%3D261>) – статті, розробки уроків з географії
4. *Географічні задачі ,тести*. URL: <https://geografiamozil2.jimdofree.com/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96-%D0%B7%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%87%D1%96/>)
5. *Збірники-конспекти уроків з географії* . URL: <https://urok.net/lesson/zbirnyky-konspektiv-urokiv/geohrafiia>
6. «*На Урок*» Вебінари, розробки з географії для вчителів. URL: <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi>)
7. Шкільне життя. Нормативно-правове забезпечення. Географія. Усі уроки. URL: <https://www.schoollife.org.ua/?p=66738&fbclid=IwAR0nIiXSI0XzoA3J5QZRHEOCbEGvXF19xJYx4X9IZB7eYqAJ-qAw47Dti-U>
8. Шкільні підручники онлайн. URL: https://pidruchnyk.com.ua/?fbclid=IwAR3gPZ6i8-pnoU-BK9_iKtXuKcAgSvY-fgvDqeQcmMknLhFQVUa-V63TwxM
9. *Канал віртуальних подорожей*. Подорожі онлайн з використанням ресурсу Google Планета Земля. URL: <https://www.youtube.com/c/%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%B9>
10. *Уміти*. URL: <https://umity.in.ua/>. База ресурсів URL: <https://umity.in.ua/resources/> – це своєрідний бібліографічний покажчик з матеріалами до уроків, який полегшує щоденну роботу педагога – підготовку до занять. Тут містяться добірки ресурсів (відео, дидактичні матеріали, інструменти тощо) з різних джерел за класами, предметами й темами згідно чинних програм.

11. *Geograf*. URL: <http://www.geograf.com.ua/> – на сторінках сайту висвітлюються основні поняття суспільної та фізичної географії України та світу, географії населення, природних ресурсів, подані результати наукових здобутків вітчизняних та світових учених.
12. *EduFuture 7W*. URL: <https://edufuture.biz/ua/> Освітня платформа, яка представляє готові і розробляє на замовлення кейс-уроки (зокрема з географії).
13. *Сім чудес України*. Відеофільми. URL: <https://7chudes.in.ua/video/>). Відеофільми можна показувати учням на уроках в межах програми 8 та 9 класів, розширюючи їхні уявлення про визначні місця України.
14. *Ukrainer*. Медіа проєкт. URL: <https://ukrainer.net/expedition/>. Географічні відкриття та відео з різних регіонів України (цікава етнографічна, географічна, антропологічна інформація). Застосування відеоматеріалів мотивує до самостійного пізнання рідної країни, поглиблює українознавчі та краєзнавчі знання.
15. Загадки, феномени та дива України. Ютуб-канал доктора географічних наук, професора КНУ ім. Шевченка Петра Олексійовича Масляка. URL: <https://www.youtube.com/channel/UC2s-Imn7AJsZt2LaHyAStlg>
16. *Блог вчительки географії* Савіцької Надії. URL: <https://geolifescool.blogspot.com/> – сервіси для уроку географії.

Онлайн сервіси для уроків географії

1. *Google Classroom*. URL: <https://edu.google.com/workspace-for-education/classroom/>) – це зручна і повністю забезпечена всім необхідним платформа, в якій є всі інструменти для створення, зберігання та обміну інформацією. Зберігання всієї необхідної інформації відбувається в Google Drive, створення документів - в Google Docs, створення презентацій можливо за допомогою Sheets and Slides, планування розкладу за допомогою Google Calendar. Тут є цілком всі інструменти, які необхідні в плануванні і створенні якісного віддаленого навчання.
2. *Learning Apps*. URL: <https://learningapps.org/> – онлайн-сервіс, що дозволяє створювати інтерактивні вправи. Їх можна використовувати у роботі з інтерактивною дошкою або як індивідуальні вправи для учнів. На платформі можна складати пазли, відповідати на тестові завдання. Як ігрові форми роботи у навчанні географії можна застосовувати **онлайн-сервіс Kahoot!**. Популярний сервіс для проведення вікторин, контрольних робіт, поточного опитування з будь-якої теми, створення різноманітних тестів та навчальних ігор.
3. *Mozaik Education* Мозаїк. Інноваційні цифрові освітні рішення. URL: <https://www.mozaweb.com/>), URL: <https://ua.mozaweb.com/en/index.php> – сучасний освітній платний ресурс, що забезпечує інтерактивний супровід дистанційного навчання географії. При розробці уроків можна скористатися його основною складовою – *mozavook*, який урізноманітнить освітній процес за допомогою тематичних ілюстраційних анімаційних та творчих презентаційних можливостей. Інтерактивний зміст: 3D-анімації, освітні відео й вбудовані додатки підтримують зацікавленість учнів, сприяють розвитку навичок і допомагають у легкому засвоєнні навчального матеріалу з географії особливо під час дистанційного навчання.
4. *Canva for Education*. URL: <https://www.canva.com/education/> – високоякісні освітні шаблони, які дозволяють планувати уроки, створювати презентації, інфографіку, плакати, відео тощо.
5. *Seterra Online*. URL: <https://www.geoguessr.com/seterra/uk/vgp/3073> – одна з найбільш захопливих та популярних географічних вікторин у світі, призначена для вивчення номенклатури в ігровій формі (понад 200 завдань).

Онлайн сервіси для уроків географії та самостійних досліджень здобувачів освіти

1. *ArcGIS Online*. URL: <http://www.arcgis.com> – надає можливість учням створювати власні карти, інтегрувати та досліджувати шари різноманітних даних, визначати закономірності та шукати зв'язки.
2. *Google Maps* (Карти Google). URL: <https://maps.google.com> – картографічний веб-сервіс від компанії Google, а також набір застосунків, побудованих на основі цього сервісу й інших технологій Google. Можна використати для розрахунків відстані між точками на карті та порівняти власні результати з обчисленнями Google Maps; відстежити рівень розвитку транспортної інфраструктури (за допомогою якого транспортного засобу можна дістатися з пункту А у пункт Б, з'ясувати, котра година у тому чи іншому часовому поясі).
3. *Google Earth* (Google Планета Земля). URL: <https://earth.google.com/web/> – віртуальний глобус. За допомогою цього інструмента учні можуть знаходити необхідні географічні об'єкти та інформацію про них, відстань між географічними об'єктами, встановлювати градусну сітку та визначати географічні координати, визначати висоту територій над рівнем моря тощо. Програма має можливість показувати 3Dмоделі будівель, пам'ятників у деяких містах у високій якості.
4. *Google Earth Education*. URL: <https://www.google.com/earth/education/> – віртуальний глобус для освітніх цілей. Надає вчителям і учням можливість створювати низку географічних заходів, які можна проводити в класі чи вдома.
5. *Mapillary*. URL: <https://www.mapillary.com/> – сервіс Google Earth, на якому можна розглянути точкові та панорамні фотографії з певного місця світу (22 млн геокодованих світлин). Функціонал сайту передбачає можливість додавати власні світлини з прив'язкою до місцевості. Можливостями сайту передбачено відображення інформації пошарово (спутникові знімки, детальні карти тощо). Цю функцію можна використати на уроках у 6 та 8 класах при вивченні топографічних карт, пропонуючи учням зробити порівняльний аналіз реальних світлин та відповідної місцевості на топокарті. У межах проектної роботи можна пропонувати школярам геокодувати власну добірку світлин і в такий спосіб долучитися до глобального всесвітнього проекту! З використанням цього ресурсу можна підготувати квест у рідному місті чи запропонувати віртуальну гру, надавши добірку геокодованих світлин, за деталями яких вони мають визначити місцевість тощо.
6. *Timelapse in Google Earth*. URL: <https://earth.google.com/web/data=CiQSIhIgNTQ0MGExNzMxYzI1MTFIYTk0NDM4YmI2ODk0NDUyOTc>) – таймлапс в сервісі Google Earth, який дає можливість простежити зміни на поверхні Землі з 1984 по 2020 рр. Можна використати для демонстрування динаміки розселення, зміни культурних ландшафтів, екологічних проблем планети.
7. *Dynamic World*. URL: <https://dynamicworld.app> – інструмент Google, що надає глобальні дані про ґрунтовий покрив Землі в реальному часі. Класифікує тип покриву Землі на кожні 93 м², зазначаючи 9 категорій поверхні: вода, затоплена рослинність, забудова, дерева, посіви, гола земля, трава, сніг. Можна використовувати як інформаційний ресурс у дослідницькій учнівській роботі від локального до глобального рівня.
8. *Windy*. URL: <https://www.windyty.com>. Інтерактивна візуалізація потоків вітру, температури, тиску, опадів і морських течій в режимі реального часу по всій земній кулі. За допомогою сервісу можна вчити учнів складати власний прогноз погоди.
9. *International Data Base (IDB)*. URL: <https://www.census.gov/programs-surveys/international-programs/about/idb.html>) – включає демографічні показники понад 200 країн і регіонів світу з населенням 5000 і більше. Дані в IDB включають загальну кількість населення, населення за віком і статтю, а також демографічні характеристики, такі як народжуваність, смертність і міграція. Чисельність населення (за віком і статтю за один рік) і компоненти змін (народжуваність, смертність і

міграція) доступні з початкового або базового року до 2100 року на 1 липня кожного календарного року. Цей рівень деталізації забезпечує важливу основу для відстеження демографічних наслідків великих подій, які впливають на населення в усьому світі, включаючи катастрофи та пандемії.

10. *Games On World* (географічні ігри, розроблені для початкових і середніх шкіл, а також корисні в університеті. URL: <https://world-geography-games.com/world.html>)

Мобільні додатки

1. *World Map Quiz*. URL:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.qbis.guessthecountry&hl=uk&gl=US> –

мобільний додаток для опанування географічної номенклатури. На уроці можна застосувати для онлайн-змагання.

2. *Redigo*: мобільний додаток, путівник з комплексною інформацією про країни та міста, картографічною та іконографічною візуалізацією, розмовником.